

træk i en belysning, der muliggør diskussionen af alternativer.

Stig Ree, Bedre politisk ledelse, Nyt nordisk forlag, 1986, er gået næsten stik modsat til værks. I en aktionsforskningspræget undersøgelse gives en vurdering af en lang række cases fra kommuner, styrelser, partier, ministerier og politikere, hvor beslutningsprocessen ses i forhold til en række variable, politisk troværdighed, administrativ effektivitet og politisk sproglig evne. Formålet er at opnå en næsten intuitiv forståelse af den politiske ledelses karakter. Overvejelserne i forhold til politikere og centralforvaltning får derved sammen karakter som Grønnegårds essayistiske refleksioner i »Mandariner og ministre«.

Afslutningsvis skal tre mere afgrænsede undersøgelser nævnes. Men det skal understreges, at der ud over de nævnte publikationer findes adskillige, som behandler afgrænsede sektorer i det politisk-administrative system, teknologipolitik, industripolitik, erhvervs- og arbejdsmarkedspolitik, socialpolitik, miljøpolitik. I disse behandles ud fra de grundsynspunkter, som er fremlagt ovenfor, disse sektorer særlige forhold. Som eksempel på, at de særlige forhold ikke kun knytter sig til relationen mellem netværkets dele, men også vedrører forskellige organisationskulturer internt i hver enkelt del, kan nævnes *Jane Larsen og Majken Schultz, Bureaukrati og videnskab - organisationskulturer i centraladministrationen, Forlaget politiske studier, 1984*. Her fremhæves eksistensen af flere sideordnede »kulturer« indenfor socialministeriets område og deres sammenhæng med beslutningsprocesserne i forvaltningen. Det giver flertydige beslutningsprocesser, som er afhængige af timing, emne, afdelingernes historie i lige så høj grad som de formelle strukturer.

*Jørgen Grønnegård Christensen
Den usynlige stat
Gyldendal 1991*

Den usynlige stat er den regulerende i modsætning til den serviceproducerende (gode) stat. Bogen er som antydning i denne modstilling et liberalt opgør med den socialdemokratiske velfærdsstats dirigistiske sider, en parallel til *Ove K. Petersens og Ritt Bjerregårds »lette tilstand«*. Men den er først og fremmest en undersøgelse af de borgerlige regeringers regel-

forenklingkampagner i firserne. De mere end 2000 forenklingforslag er registreret og vurderet ud fra tilblivelsesproces, gennemførelsesprocent, embedsmænds, politikeres og organisationers påvirkning af forløbet.

Centraladministrationen gjorde hvad der var nødvendigt for dem, men heller ikke mere. Deres mest positive hold var en stor portion skepsis, som også prægede erhvervsorganisationer og kommunale interesser. Det vises hvorledes de forskellige ressortministre og embedsmænd og deres forskellige omgivelser – giver modsætninger og stilstand i kampagneforløbet. I en serie enkeltanalyser vises, hvordan embedsmandstræghed eller ressortinteresser/professionelle ditto gør regelforenkling til en sej affære. Og som for at føje spot til det delvise nederlag for forenklingkampagnen vises det, at regelproduktionen i samme periode steg. Årsagerne i rutiner, uformelle normer, stærke organiserede interesser og parlamentariske forhold afsøges gennem samtidig kritik af det etablerede forhandlingsøkonomiske system.

I en afsluttende kommentar tages den asymmetriske regelproduktion op: De som ser fordelene har adgang til forhandlingsprocessen. Og konsekvenserne af den usynlige stats regulering er ikke altid lette at få øje på. Derfor gives den ny regulering bedre odds end dereguleringen. Det er forsøgt at angive nye reglers økonomiske og administrative omkostninger, »Det virker ikke«. I stedet foreslås at udvikle et net af private tænketanke og uafhængige analyseinstitutter, som kan producere »gedigne og politikrelevante analyser af myndighedernes politik og deres konsekvenser.«

Et eksempel på en sådan privat tænketank er *Forum for industriel udvikling*, som udgav *Den offentlige sektors rolle i 90'ernes samfund – forslag til en offensiv strategi, Kbh. 1990*. Modellen er konkurrence og mindre styring. Udgangspunktet er, at politikerne skal koncentrere sig om den overordnede styring og overlade konkurrencen og markedet at styre resten. Den meget uensartede offentlige sektor erkendes, men der er ingen diskussion af netværk og forholdet mellem organisationer, forvaltning og politikere.

Holger Hansen, Folketingets stående udvalg, Jurist- og økonomiforbundets forlag, 1985. Undersøgelsen omfatter en mindre del af de stående udvalg, som sammenlignes med udvalgs-